

KOVÁCS GÁBOR

törzsőrmeister

PÓTLÓVAK HELYES IDOMITÁSA

Mivel a pótló idomításnak messze kiható jelentősége van, a ló további használhatóságában így igen fontos, hogy a fiatal pótlólovakat helyesen és szakszerűen idomítsuk. Az idomításhoz igen jó lovasokat, lószertű és jótermészetű lovasokat válasszunk ki. Igen nagy hiba volna, ha az ismeretlen körülmények közé bekerült fiatal pótlóvat hirtelen haragra gyuló, durvalelkű és rossz lovasokkal próbálnánk idomítani.

A pótló idomítást nagyjából három részre osztjuk: Az I. időszak célja az, hogy a pótló teljes erőállapotát kifejlesztjük, a felszereléshez és a lovashoz szoktatjuk. A II. időszak a csikózáblán való idomítás. A III. időszak a feszítőzáblán való idomítás szaka.

Most kizárólagosan csak az első időszakról beszélek, tehát a pótló szoktatása a lovashoz.

A kiképzés legyen ebben az időszakban minden erőszaktól mentes és azt eredményezze, hogy a fiatal lovak a lovas súlyának nyugodt és folyékony jármódban való hordását megszokják. A lovak fesztelen tartásban és csak erőállapotukhoz mért ideig járjanak. Az első nyergelés és kantározás a pótló bevonulása utáni első etetések alkalmával minden erőszakoskodás nélkül történjék meg. Eleinte a pokrótót, valamint a kenyeret és szügyelő nélküli nyerges rendesnél valamivel előbbre helyezzük és a hevedert könnyen húzzuk meg a pihenőlyukba anélkül, hogy ezzel a lovat megzavarnánk vagy megijesztenénk. Az etetés tartama alatt a fiatal lovat kezdetben felnyergelve hagyjuk még akkor is, ha emiatt nem nyulna a zabhoz.

A csikókantárral való kantározást eleinte csikózáblával úgy hajtjuk végre, hogy a kantár egyik oldalán legyen kicsatolva. A fejszíjjat húzzuk a ló fejére jobbkézszel és balkezünk mutató ujját a ló szájának foghíjas részébe dugva tegyük be jobbkézszünkkel a záblát abban a pillanatban, amikor a ló az ujjunk okozta inger folytán kinyitja a száját. Félős lovaknál a záblát szénába is csavarhatjuk, azonban semmiesetre se próbáljunk durváskodni a lóval.

Amikor a pótlóvak az ily módon való kantározást és nyergelést már türelmesen állják, jártassuk naponta, minden megerőltetés elkerülésével jó talajon körülbelül két óra hosszat. Ez a jártatás alkalmas lesz arra is, hogy a lovakkal gyakoroljuk az elővezetést. Ezzel a fiatal ló a kézen való vezetést, az előrehajtó segítségekre való készséges előremenést, valamint a nyugodt megállást tanulja meg. Ezek után gyakoroljuk a vezetőlő mellett való kézenjáratást. Vezetőlovakul idősebb, nyugodt lovakat választunk és a jártatást éllovas után osztályban, majd nagyított távközökkel, végül osto-

rok segítségével hajtjuk végre. Azonban az ostorok segítségével vigyázzunk, nehogy azt nem alkalmas pillanatban használjuk, mert ezzel az eddig elért eredményeket egyszerűen elveszítjük és utána csak nehéz és alapos munkával hozhatjuk helyre.

A pótlóvak felnyergelve, kantározva tágan kikötve kényszerkötőfékkel és vezetőszárral vezetve lépésben és ügetésben járjanak a vezetőló belső, majd később mindkét oldalán.

Ha elértük azt, hogy a lovak már ily módon nyugodtan vezethetők, megkezdhetjük a lovas alatti iskolázást.

Mivel itt a lovat újból olyan helyzet elé állítjuk, amilyenben még nem volt, így rendkívül óvatossággal járjunk el. Az első felülést egyenként, segítséggel hajtjuk végre, úgy, hogy a pótlóvat jártatás végén a lovarda közepén felállított zabosembernél megállítjuk, előtte a vezetőlovat keresztibe fordítjuk és a lovat vigyázva a nyeregbe emeltetjük. Itt fontos az, hogy a lovas nyugodtan ereszkedjék a nyeregbe, nehogy a hirtelen beüléssel a ló hátára essék, mert ettől a ló megijed és hosszú ideig nem fogja engedni a felülést. A lovas ezután előre vett felsőtesttel könnyedén üljön, lábszárai érintkezzenek puhán és állandóan a ló oldalával. Azután hagyjuk néhány pillanatig állva, majd a zabos-embert néhány lépéssel léptessük hátra és a lovat vezetessük a zabos-ember után és hagyjuk, hogy a zabba nyulhasson. Ezután a lovat emeltessük le és jutalmazzuk meg a fiatal lovat.

Itt említem meg azt, hogy a lónál a jutalmazással sohasem fukarkodjunk, de főleg sokat jutalmazzuk és keveset büntessük a fiatal lovakat.

A lóraülést néhány napig csak ily módon hajtjuk végre. Azután a lovas nélküli jártatást fokozatosan csökkentve, a lovas alatt való munkát ugyanannyival nyújtjuk meg, míg kb. két hét múlva már a munka kezdetén is lóra ültethetünk.

Fontos az, hogy a lovas az I. időszakban az első lóraszállásnál említett előre vett ülésben lovagoljon. Igyekezzenek a pótló figyelmét fokozatosan a szár és lábszár segítségével felhívni. Ha ez sikerült, úgy a kikötő szárazakat elhagyhatjuk és a pótló már vezetés nélkül, előbb vezetőló mögött, majd pedig önállóan járhat lépésben, majd erőállapotához mérten ügetésben is.

A segítségeket legnagyobb elővigyázattal oktatta és a ló érzékenységéhez mérten adjuk és kerüljünk gondosan mindent, ami a fiatal lovat feszessé tehetné. A szársegítség mélyen tartott kézzel adott megisméltető, rövid ideig tartó szárhúzásokból álljanak. A lábszársegítséget a vállra alkalmazott vesszőérintéssel támogatott lábszárnymóccsal vagy enyhe ütögetéssel adjuk.

Már most készítsük elő a pótlóvat a lábszáraknak oldalt ható működésére, állóhelyből történő egyszerű oldaltléptéssel.

Ebben az időben csak a megindulást, a megállást és az egyszerű fordulatokat gyakoroljuk. Ezeket is csak lépésben, illetve lépésből. A fordulat végrehajtását támogassuk a belső lábszár serkentő hatásával. A szögleteket jól kerekítsük le.

E gyakorlatok révén a pótló megismerkedik a segítségekkel és általában bizonyosfokú támaszkodáshoz szokik.

A szármérték a fiatal ló nyers tartásához alkalmazkodjék. Ha a pótló a szárba feküdnék, ülünk le a nyeregbe kissé határozottabban és használunk felvevő segítségeket.

Ha nyakának és fejének felemelésével, a szár ellen való nekifeszüléssel akarná a szárhatás alól magát kivonni, kezünkkel térjünk ki mindig előre és könnyed ülésünk megtartása mellett hajtsuk gyöngéden a lovat a szárhoz.

Ha a pótló ügetésben elengedett, egyenletes lépésekkel hordja már lovasát, elérkezett a vágatás ideje. Az átmenetet ügetésből fokozatosan előrehajtással, vagy lovardában, a szögletek kihasználásával érjük el. Ha a pótló a vágásban való megmaradáshoz kedvet mutat, engedjük egy ideig vágatni. Erőtlenség miatt ügetésbe eső fiatal lovat ne kényszerítsük tovább vágatásra, hanem rendezzük ügetésben mozgását és csak azután ugrassuk be újra. Főleg a nyugodt átmenetet gyakoroltassuk.

Minden jármódban hagyjuk a pótlókat egyéni nyers ütemükben.

Ha a terep megfelelő, lovagoljunk ki idősebb vezetőül után hetenként többször zárt és nyitott csoportban sík terepre, hogy a lovakban a menőkedvet felébresszük és őket a terephez szoktassuk. Az oktató lovagoljon eleinte elől, később oldalt, hogy a lovasokat ellenőrizhesse.

Lovardában történő gyakorláshoz válasszunk ebben az esetben minél nagyobb-méretű lovardát, de a gyakori tereplovgálás is mindenképen szükséges.

GÉVAY GYULA

g. őrnagy

KIKÜLÖNITETT KIS EGYSÉGEK ÉLELMEZÉSE

I. Az alosztály egységeknek megvan az élelem és főzőeszköz felszerelése, ezért az alosztály és ennél nagyobb egységek kikülönítése esetén az alosztályok magukkal viszik a főzőeszköz felszereléseiket (mk., taligakonyha, főzőláda) és a zászlóalj ellátó szakasz egyéb anyagrajából egy országos járművön az élelem felszerelést. Ha az élelem felszerelés a kiküldetés idejére nem elégséges, akkor a helyzetnek megfelelően vagy parancsot kapnak a helyszíni beszerzésre, vagy az élelmicikkeknek az élelem felszerelésen felül, természetben való elvitelére (szállítószakasz járművein vagy a zászlóalj ellátó szakasz egyéb anyagrajából kiutalt járművön).

Az alosztálynál kisebb egységek (szakasz, raj) kikülönítése esetén azok élelmi-szükségletének biztosítása nem volt megszervezve. A régi osztályhadseregben a kis egységek kikülönítése (felderítés, állófigyelés, vállalkozás) mindig azonnalra történt, az intézkedést az utolsó pillanatban adták ki legtöbbször úgy háborúban, mint béke harcgyakorlatok alkalmával. A kikülönítést elrendelő pk. az élelmezésre a legtöbbször nem is intézkedett. — Az alosztály pk. sokszor szintén nem gondoskodott az élelem ellátásukról, — ha gondos volt, akkor a „T” élm. adag elfogyasztását engedélyezte, vagy hátraküldte a vonatonál lévő gh-hoz.

Ellátásukra két mód volt, — vagy magukkal vitték a mozgókonyhán elkészíteni tervezett nyers élm. cikkeket azzal, hogy azt a főzőeszközben készítsék el, — vagy ha ez már felfőzés alatt volt és a készletben rendelkezésre állt, — úgy hideg élelemmel lettek ellátva.

Az ellátásról való gondoskodás nélküli kikülönítés — ha arra mód lett volna — természetesen nem volt helyes, — de legtöbbször nem volt helyes az ellátásnak fenti két módja sem, mert: